

Un aniversari en perill

La dreta valenciana ha desfet novament la coherència cultural de la ciutat de València. Les seues arbitrarietats han provocat un ball de funcionaris i posen en perill la celebració de l'any del «Tirant lo Blanc», que es projectava per a 1990, amb motiu del 500 aniversari de la seua edició.

Jordi Muntaner

La idea va sorgir fa més d'un any. Aleshores, el socialista Manuel G. Olmos, un tècnic de cultura de l'Ajuntament de València, va pensar que calia celebrar el centenari del *Tirant lo Blanc*. Aquesta iniciativa va ser aprovada aviat pel també socialista Roberto Cantos, regidor de Cultura i, també aviat, es va crear una comissió assessora, de la qual formaven part en un primer moment: Jesús Huguet, Josep Palàcios, Angelina Garcia, Perez Contel, Toni Paricio, Ignasi Pla, Al-

fons Llorens i Manolo Boix, a banda del mateix Olmos i el regidor Cantos.

La comissió debat les propostes i s'aconsegueix un programa possible, amb uns pressupostos inicials de 8 milions de pessetes. Però, quan aquest projecte passa a la comissió de cultura, on l'esquerra és minoritària, es decideix, amb els vots de la dreta —CDS-UV i AP—, que Olmos no és el personatge indicat —la dreta l'ha acusat sovint de fabrista entre altres moltes coses. Així, Unió Valenciana i AP fan noves propostes amb alguns punts ben curiosos, com ara la idea d'UV de lliu-

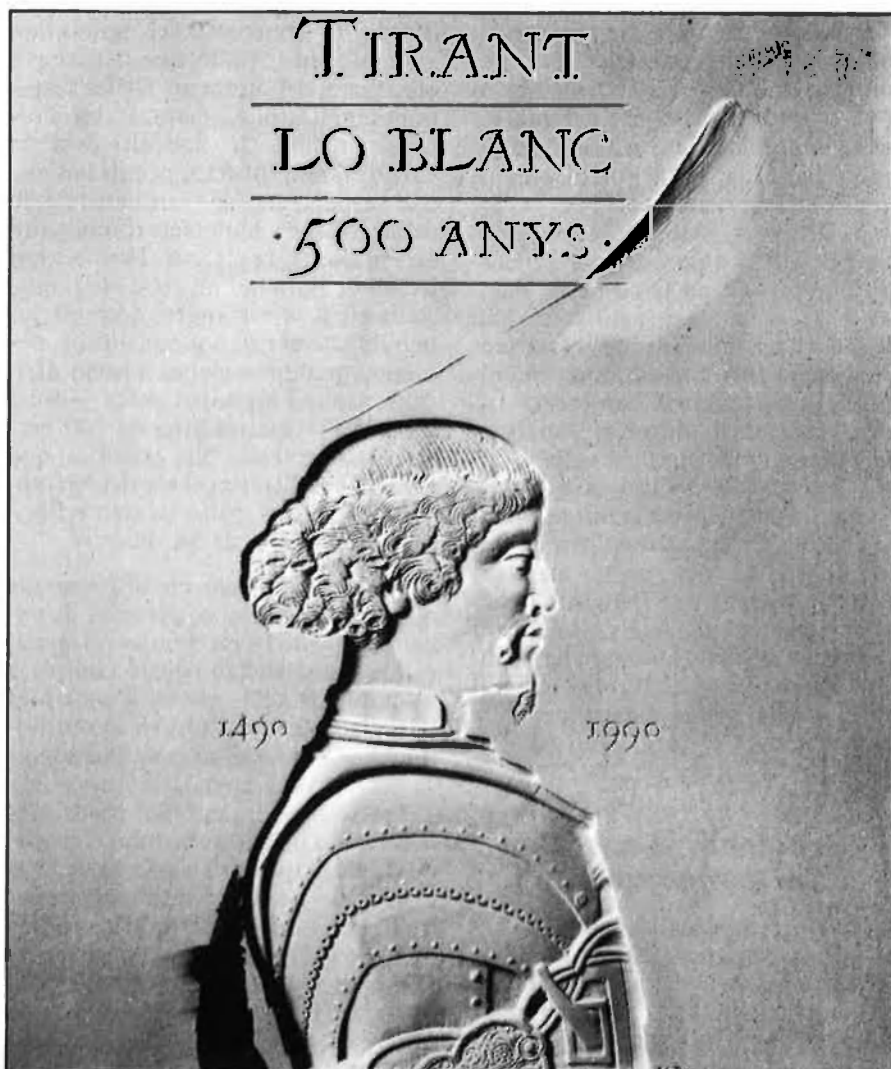
rar exemplars del *Tirant lo Blanc* i de tot el material que el Centenari genere a totes les universitats del món —la qual cosa costaria al voltant dels 300 milions de pessetes. El resultat és que s'aprova un nou programa, però en realitat es tracta del mateix d'Olmos amb alguns afegits com el que diu que cal fer també tot el material del Centenari en castellà.

La lletra de la discòrdia

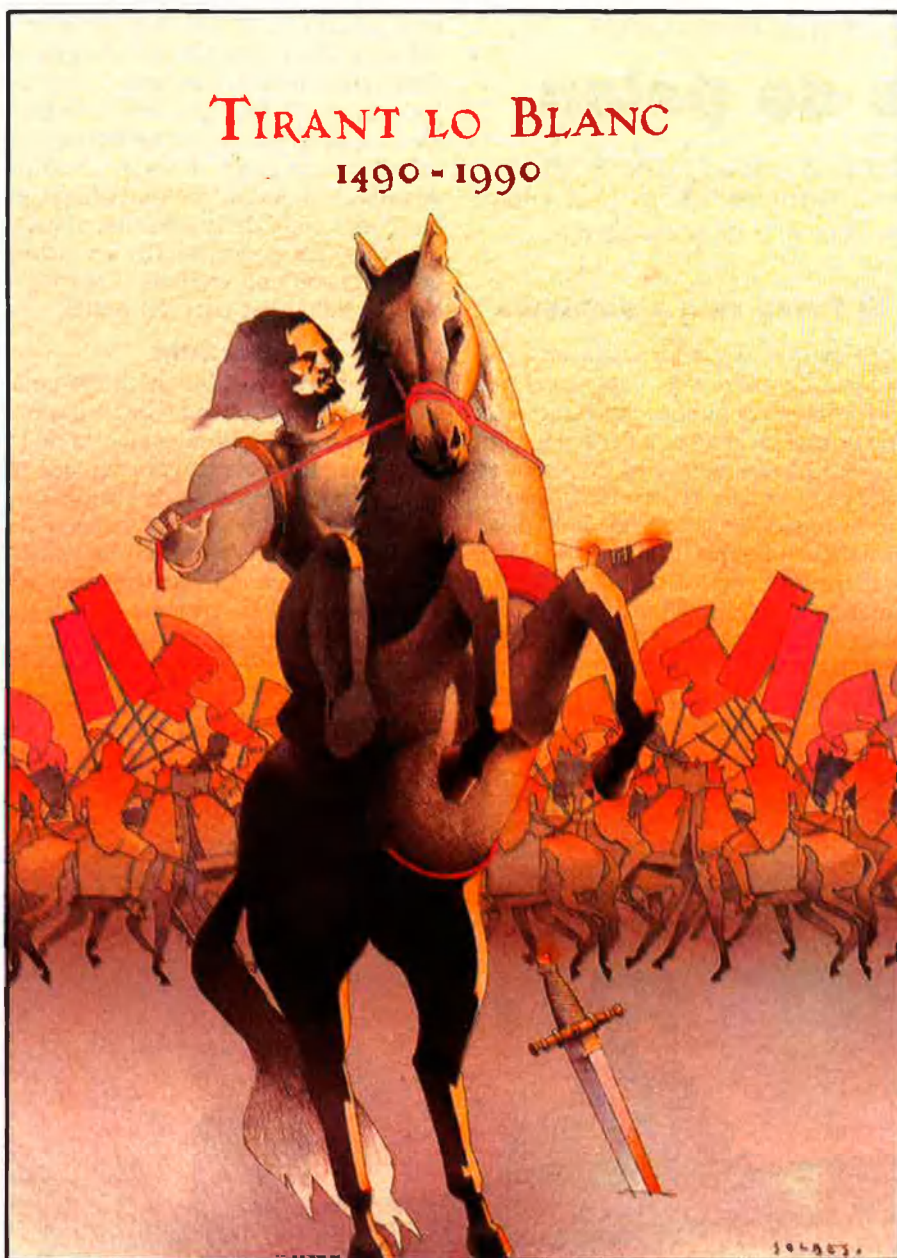
Però la vertadera arma que ha fet servir la dreta ha estat novament la llengua —resulta ben increïble que la mateixa gent que no s'atreveix a parlar de medicina o d'escultura es veuen capacitats per a no sols opinar, sinó també ser especialistes en llengua i literatura.

Aquesta vegada, la discòrdia ha vingut per una lletra, la *hac* del títol de Joanot Martorell. Mentre la comissió organitzadora diu que s'ha de fer servir *Tirant lo Blanc*, la dreta s'ha entestat a dir que això és dervirtuar la «llengua valenciana i el llibre de Martorell» i que s'ha de canviar tot perquè el correcte és dir *Tirant lo Blanch*. La majoria que ostenta la dreta en el consistori valencià —18 regidors enfront dels 13 del PSOE— ha fet anar endavant aquesta proposta. Ben ridícula, perquè com és fàcil d'esbrinar i se li ha explicat sovint per membres de la comissió, a González Lizondo —principal artífex perquè tothom es considere especialista en llengües romàniques a la ciutat de València—, el *Blanc* del *Tirant* no és un cognom, sinó que es tracta d'un apel·latiu referit a Blanca, el nom de la mare de Tirant; així, en el cas de transcriure l'apel·latiu al valencià actual, la *hac* desapareix.

¿Quins són en el fons els objectius de la dreta? Evidentment, remoure la cultura com a camp de batalla de la seua política reaccionària i parafeixista. Cal recordar que la senyora regidora d'UV, Maria Dolores García Broch, ensenyava cap a l'any 1976 valencià amb la gramàtica de Sanchis Guarner. O, un cas encara més increïble i que demostra la incoherència absoluta de la dreta: una carta del 18 de gener de 1985 del president de la Federació coordinadora de Entidades culturales del Reino de Valencia al Sr. Ramón Bela y Armada, secretari executiu dels Comitès conjuntos hispanoamericanos, signada per Vicente Giner Boira —sembla que l'ideòleg màxim de la dreta en aquestes qüestions, a banda del Sr. Lizondo—, on es llig textualment i lletra per lletra: «Deseo referirle que ha sido editada en inglés una traducción de la novela /.../ de Joanot Martorell, cuyo tí-

¿Com se celebrarà finalment l'any del «Tirant»?

tulo és Tirant lo Blanc.» Giner Boira canviaria prompte d'opinió per a la seua conveniència en un article publicat enguany al *Levante*, «Diciendo la verdad», on podem llegir: «*Nadie está autorizado a cambiar el título del Quijote, ni tampoco el del Tirant lo Blanch, así «Blanch» con ch final...*» Evidentment, aquest senyor sembla haver trigat molt a dir la veritat.

Un centenari en perill

¿Què pot passar, doncs, amb el centenari del *Tirant lo Blanc*? Manolo S. Olmos ha estat allunyat del projecte, però tota la infraestructura que ell va crear continua amb molt poques variacions. La dreta sembla que ha aconseguit, una vegada més a València, imposar les seues tesis; la gent que donava

suport al projecte inicial, molts s'han allunyat voluntàriament i d'altres per força. Però el més greu semblen altres coses, com ara la campanya del «*Tirant lo Blanc* a l'escola», on ja s'han repartit el 80% de les carpetes del centenari. ¿Què faran? ¿Anar pels col·legis llevant de les mans dels xicots les pàgines equivocades sense *hac*?

¿Com se celebrarà finalment l'any del *Tirant*? Sembla que és important explicar al contribuent on aniran a parar els més de cent milions pressupostats fins ara. ¿Farà algú cas d'aquest congrés internacional que es projectava per al 1990?

Només ens resta esperar i veure la continuació de l'espectacle, que segur que serà millor que una funció de circ. □

AMSTERDAM, ¿1737?

HISTOIRE

DU

VAILLANT CHEVALIER
TIRAN LE BLANC.

TRADUITE DE L'ESPAGNOL.

TOME SECOND.

A AMSTERDAM,
Chez WESTEIN & SMITH.

Dalt, a l'esquerra, portada de la carpeta *Tirant lo Blanc* a l'escola; a la dreta, una edició holandesa de l'obra. Baix, un adhesiu de l'Ajuntament per a la mateixa campanya.

